

Ajit Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਆਰਡਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਜਲੰਦੂਰ, ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਫਾਉਡੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬਚਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੇਲੋੜੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਰੋਹਤਕ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਜਲੰਦੂਰ, ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਖੋਜ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਰੋਹਤਕ, ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਜਲੰਦੂਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਰੋਹਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਏ.ਡੀ.ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ.ਜੇ.

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,

—1968 ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1215।

ਕਤਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ 1969 ਦਾ 3

28 ਜਨਵਰੀ 1970

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 549—ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ (1950 ਦਾ XL V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 124, 125 ਅਤੇ 126—ਦੇ ਲਈ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਦੀਵਾਨੀ ਅਪਰਾਧ - ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ - ਅਧੀਨ - ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ - ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 549 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ - ਕੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ" ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜਾ ਹੁੰਦਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ "ਹਾਸਲ" ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹੈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਹੀ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ।

(ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 10)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਹਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਐਨ! avail ਜਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣਾ।

(ਧਾਰਾ 13)

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ '<1 ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ, ਜਸਟਿਸ ਏ. ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ ਨੇ 2 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਸੰਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ ਨੇ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੇ.)

ਸ੍ਰੀ ਜਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ SOth ਨਵੰਬਰ, 1968 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਏ.ਐਸ.ਆਨੰਦ , ਹਰਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਕੇ.ਡੀ.ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਏ.ਐਸ.ਬੈਂਸ , ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ (ਪੰਜਾਬ), ਐਨ.ਐਸ.ਛਾਛੀ ਦੇ ਨਾਲ , ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਆਰ.ਐਲ ਬੱਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੇ.-ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਬੰਸ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਅਸਾਈ ਔਤਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ 11 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਰਥਾਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 428 ਅਤੇ 561-ਏ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ 25 ਜੁਲਾਈ, 1969 ਨੂੰ ਸੁਪਰਿਮ ਟੈਂਡੈਂਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ.ਸੀ. ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 549, -ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟਸ ਅਤੇ ਕੋਰਟਸ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਨਿਯਮ, 1952 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ

(ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਨਿਯਮ, 1952, ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 14 ਅਗਸਤ, 1969 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸੀ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ - ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

- (1) ਕੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕੋਡ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਐਕਟ, ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਐਕਟ, 1934, ਅਤੇ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਰੈਜ਼ੀਮੈਂਟ, ਕੋਰ, ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।
- (2) ਹਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਮਲਾਹਾਂ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ, 1950 ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 2, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਹੋਣ, ਅਰਥਾਤ: -

- (a) ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਅਧਿਕਾਰੀ;
- (b) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਵਿਅਕਤੀ;

Ajit Singh v. The State of Punjab (Jindera Lai, J.)

- (c) ਰੈਗੂਲਰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜਾਂ ਏਅਰ ਡਿਫੈਂਸ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜਾਂ ਆਕਸ਼ੀਲਰੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਆਕਸ਼ੀਲਰੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ;
- (d) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ, ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ, ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੋਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ, ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਨ।, ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਜਾਂ AC ਕੰਪਨੀ ਹਨ।

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (i) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ' 'ਤੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: -

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ 'ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ-

- (a) ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਜਾਂ
- (b) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਾਰਚ ਦੀ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਹੈ; ਜਾਂ
- (c) ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕੋਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ

ਐਕਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ”

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਵੀ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਨਿਯਮ, 1952, ਨਿਯਮ 3, 4, 5 ਅਤੇ 6, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

- "3. ਜਿਥੋਂ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ-
- (a) ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਹੈ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ

- (b) ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਥੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
4. ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ-
- (i) ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ - *
- (1) ਮਿਜ਼ੋ,
  - (2) ਨਾਗਾ ਪਹਾੜੀਆਂ,
  - (3) ਗਾਰੋ ਪਹਾੜੀਆਂ,
  - (4) ਖਾਸੀ ਅਤੇ ਜੈਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਅਤੇ
  - (5) ਉੱਤਰੀ ਕਚਰ ਪਹਾੜੀਆਂ;
- (ii) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਡਿਟੈਚਮੈਂਟ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਦਿਨ, ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਹ (ਏ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਜਾਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

Ajit Singh v. The State of Punjab (Jindera Lai, J.)

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (1898 ਦਾ ਐਕਟ 5) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 243, 254, 247 ਜਾਂ 248 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਉਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 244 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨਾ; ਜਾਂ

- (b) ਉਕਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖਤੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ; ਜਾਂ
- (c) ਉਕਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 213 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ; ਜਾਂ
- (d) ਉਕਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇ।
5. ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ, ਉਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ।
6. ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਮਿਲਟਰੀ, ਨੇਵਲ ਜਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇ ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 4, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਂਪੇਗਾ। ਉਕਤ ਉਪ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ।"

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ SRO 8-E ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ: -

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਰੇ ਦੇ ^{ਸੰਦਰਭ} ਵਿੱਚ। 1950 f45 of 1950)। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 124, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।, ਵਿੰਗ ਜਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਡੀ. 'ਰੈਕਟ ਕਰੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

- “(1) ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 124 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ - ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪਣਾ।
- (2) ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ! ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇ ਅਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ, -

- (a) ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ^{ਇੱਕ y ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ} ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ,

Ajit Singh v. The State of Punjab (Jindera Lai, J.)

ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ; ਅਤੇ

- (b) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।"

ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਤਲ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-

- (a) ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ, ਜ
 (b) ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਜਾਂ
 (c) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ। —ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 71 ਵਿੱਚ "ਭਾਰਤ" ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ। ਕਮ ਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਈਏਐਫ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 342, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, 20 ਅਗਸਤ, 1969 ਨੂੰ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਕੇ.ਐਸ. ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ. ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਘੇ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟਸਮੈਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੁੱਤਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਏਅਰਮੈਨ ਹੈ, ਜੋ 9 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ, 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 1962' ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਸੀ, - ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਮਿਤੀ 5 ਦਸੰਬਰ, 1962 (ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ SRO 8-E, ਮਿਤੀ 5 ਦਸੰਬਰ, 1962) /

ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ: ਕੈਪਟਨ ਹਿਊਗ ਮੇਅ ਸਟੇਲੇਰੀ ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1), ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰਾ 549, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇੰਜਨ ਰੂਮ ਮਕੈਨਿਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਏ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 116, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਅਵਧ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਸਿਰਫ ਇਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ * ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ (ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਨਿਯਮ 1952 ਦਾ ਨਿਯਮ 3, ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਡੀ ਏਆਈਆਰ 1945 ਮੈਡ. 289)
(2) ਏਆਈਆਰ 1967 ਕੈਲ. ॥੩੨੩॥

Ajit Singh v. The State of Punjab (Jindera Lai, J.)

ਸੈਕਸ਼ਨ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਵਿਰੁੱਧ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ, ਸਮਰੱਥ ਫੌਜੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਨੇ ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਗੁਪਤ" ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰੀ: ਮੇਜਰ ਐਫ ਕੇ ਸਿਸਤਰੀ (3) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣਾ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੋ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਜੈਰੀ ਡੀ. ਸੈਨਾ (4), ਅਤੇ ਅਮਰੋਦਰ ਚੰਦਰ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਗੈਰੀਸਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (5) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ।

ਰਾਜ ਮੇਜਰ ਈ ਜੀ ਬਾਰਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (6) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਈਜੀ ਬਰਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (7) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਆ, ਸੀਜੇ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਅਤੇ ਤਾਤਾਚਾਰੀ, ਜੇ., ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

- (3) 1949 (2) ਮਦਰਾਸ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 44
- (4) ਏਆਈਆਰ 1945 ਬੰਬ 176.
- (5) ਏਆਈਆਰ 1955 ਕੇਲ. 340.
- (6) ਏਆਈਆਰ 1958 ਬੰਬ 354.
- (7) 1969 PLR (ਦਿੱਲੀ ਸੈਕਸ਼ਨ) 61 (FB)।

(ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਧਾਰਾ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਰੇਕ ਕੇਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਜਰ ਈ ਜੀ ਬਾਰਸੇ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੰਬੇ (8), ਐਸ ਕੇ ਕਾਪੂ, ਜੇ, ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਮਰਡਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੁਕਤੇ ਕੁਝ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਏ ਡੀ ਕੇ ਓ; HAL, J.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਕੇ ਓਸ਼ਾਲ, ਜੇ.- ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, 2 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਦੇ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਂਗਾ।

(2) ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਾਜ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ SRO 8-E ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ" 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਮਿਤੀ 5 ਦਸੰਬਰ, 1962 (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :)। ing" ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ

(8) ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1762.

Ajit Singh v. The State of Punjab (Kosliar, J.)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਜੋ "ਸੇਵਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੈਬਸਟਰਜ਼ ਥਰਡ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ - (1961 ਐਡੀਸ਼ਨ) ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, "ਸੇਵਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਹੋਣ ਲਈ: ਘਰੇਲੂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ, ਹੱਥੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ: * * *;
 ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ * * * *: ਫੌਜੀ ਜਾਂ ਜਲ ਸੈਨਾ ਕਰਨਾ
 ਸੇਵਾ: ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਂ ਮਲਾਹ ਬਣੇ * * *: ਇੱਕ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ।
 ਦਫਤਰ: ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਸਮਰੱਥਾ * * ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੋ।"

(3) ਕਾਰਪਸ ਜੂਰੀਸ ਸੈਕੰਡਮ (1952 ਐਡੀਸ਼ਨ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੋਲ. LXXIX, ਸ਼ਬਦ "ਸੇਵਾ" ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ-

"ਸ਼ਬਦ 'ਸੇਵਾ' ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਰਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਿਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸ਼ਬਦ 'ਸੇਵਾ' ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਨੌਕਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਦਾ ਕਿੱਤਾ, ਸਥਿਤੀ, ਜਾਂ ਰੁਤਬਾ; ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਦਾ ਕੰਮ; ਇੱਕ ਨੌਕਰ, ਭਾੜੇ ਦੇ ਆਦਮੀ, ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ; ਇੱਕ ਘਟੀਆ, ਭਾੜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ, ਨੌਕਰ, ਆਦਿ ਦਾ ਅਟੇਨ ਡਾਂਸ।"

(4) ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਸੇਵਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਪਰ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, "ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਕਰੋ"। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੁਣੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਾਕੰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(5) ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੱਤਾ ਤ੍ਰਾਇਆ ਤੁਲਸ਼ੀਰਾਮ ਭੁਜਬਲ (9) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 24 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਵਲ ਰੇਟਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ, 1959 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੂਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, % ਭਾਵ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਵਿਆਸ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਪ ਦੀ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਐਕਟ, 1934 ਦੇ XXXIV ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਜੁਰਮ: 1

“ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ, ਡਿਸਆਰਡਰ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਤੋਂ 42 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ, ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਅਨੈਤਿਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ - ਧਾਰਾ 43 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

Ajit Singh v. The State of Punjab (Kosliar, J.)

'ਫੂਟਕਲ ਅਪਰਾਧ' ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਧਾਰਾ 43, ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ, ਵਿਗਾੜਾਂ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਸਰਗਰਮ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਰਟੀਟਿਵ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ (ਡਿਸਡਿਪਲਾਈਨ) ਐਕਟ, 1934 ਦੇ XXXIV ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। "

ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"43. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚੰਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ, ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ, ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "

(6) ਜੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਤੋਂ.

(7) ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ-

ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਜਰ ਈ ਜੀ ਬਾਰਸੇ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੰਬੇ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ :

“ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਵੈ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਉੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧ- ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਐਕਟ ਦੇ ਟੀਸ਼ਨ 2, ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਐਕਟ ਅਧੀਨ; ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ - ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹਨ; ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 125, 126 ਅਤੇ 127 ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ .

* * * * *

ਭਾਵੇਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜੁਰਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਬਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਆਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 125 ਅਤੇ 126 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 125 ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਧਾਰਾ 126 (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 126 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ

Ajit Singh v. The State of Punjab (Kosliyal, J.)

ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਫੌਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(8) ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 125, 126 ਅਤੇ 127 ਫੌਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 124, 125 ਅਤੇ 126 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰੀਖਣ ਸਿਰਫ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਮੁਤਤੀ ਮੁਟੰਡੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦਾ", ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 549 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ "ਐਕਵਾਇਰ" ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ (ਦੁਆ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਤਤਾਚਾਰੀ ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਬਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਿਚਾਰ।

(9) ਸ਼ੇਮ ਦੱਤ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (10) ਵਿੱਚ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 125 ਅਤੇ 126 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ

(10) **ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 414.**

ਧਾਰਾ 34, 35, 36, 37 ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ: ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, *

* * *

ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 125 ਅਤੇ 126 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

* * * * * . ਧਾਰਾ 125

ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਰੇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 125 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜੁਰਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 126 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੌਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(10) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਐਨੀ ਐਕਟ (ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ), ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ। ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ

ਆਈ

ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। *ਅਵਧ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ* (2), ਅਤੇ *ਮੁਕ਼: ਮੇਜਰ ਐਫ ਕੇ ਮਿਸਤਰੀ* (3), ਜੋ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। *ਕੈਪਟਨ ਹਿਊਗ ਮੇਅ ਸਟੇਲਰੀ ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* (1) ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ:

“ਮੁਲਜ਼ਮ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰਾ 549, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ

Ajit Singh v. The State of Punjab (Kosliar, J.)

ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

(11) ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਈ ਜੀ ਬਾਰਸੇ ਬਨਾਮ ਬਬੋ ਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) (6) ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਜੈਰੀ ਡੀ ਸੈਨਾ (4) ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਰਗਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

6. ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਚੰਦਰ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਗੈਰੀਸਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (5) ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) (7) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਈ ਜੀ ਬਾਰਸੇ ਬਨਾਮ ਬਬੋ ਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) (6)। ਮੈਂ ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਚੰਦਰ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਗੈਰੀਸਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (5), ਐਪ ਪੀਲੋਟ ਲਈ ਭਰੋਸਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਪੂਰ ਦੇ ਅਸਹਿਮਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (7) ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਕੀ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਲੇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੋਰਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਰਮਿਆਨ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫੌਜ ਜਾਂ - ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਰਮ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੱਜ ਮੇਜਰ *ਈ ਜੀ ਬਰਸੇ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੈਂਚੇ (ਸੁਪਰਾ)* (6) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(12) ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(13) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਸਤੂ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲਟਰੀ, ਨੇਵਲ ਜਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਧਾਰਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਸੰਸਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣਾ।

. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਵਿਚਾਰ ਸੀ

(supra) (7) ਜਿਸ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੁਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ" ਫਲੋਰਪੋਜ਼ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੌਜੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੰਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ, ਜਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਮੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ

ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਆਰਮੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ. ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫ਼ਾਰਮ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ, ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ - ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਦਾਰੀ .. ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ '• . ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ, ਜੇਕਰ ਫੌਜ ਅਥਾਰਟੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ -

“ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਚਿਤ ਫੌਜੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ”

ਦੁਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

"ਪੂਰਵਗਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਇਵ ਲਿਊਏਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(14) ਫਿਰ ਕੀ ਹਨ: ਜਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕਿੱਤਾ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 72 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ

ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਵੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕਿੱਤਾ ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਂਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ 20 ਅਗਸਤ, 1969 ਨੂੰ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਕੇ.ਐਸ. ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾਤੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਬਿਆਨ ਕਰਤਾ ਉਹ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 124 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਸੂਰੀ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਸੂਰੀ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਚੋਰੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਪੀੜਤ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਮਿਲਟਰੀ, ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਜਾਂ ਨੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 124 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 549 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 537 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐਚ ਅਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. -ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਐਲ ਅਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਫੁਲ ਬੈਚ

Ajit Singh v. The State of Punjab (Kosliar, J.)

ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ, ਆਰ ਐਸ ਸਕਾਰੀਆ ਅਤੇ ਐਸ ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੋ ਜੋ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ

1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1890

ਫਰਵਰੀ 19, 1970

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)- ਲੇਖਾ 14, 15 ਅਤੇ 1 (ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦਾ ਦਾਇਰਾ— • ਦੇ ਉਪਬੰਧ— ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ